

**ZNOVA
OBUJENI
PESNIKI**
str. 2

**STO LEKO
POZABI?**
str. 5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 8. marca 2001 ❁ Leto XI, št. 5

Slovenski ples

Kurenti odgnali zimo?

Vrajžo je vcuj šlau, gda so 24. februara kaulek desete vöre večer v aulo varaške šaule István Széchenyi notra prirugatali kurenti, steri skurok tak vögledajo kak bušonge v Mohači. Če bi kusta ženska bila v dvorani, bi ji starejši gvušno tanačivali, naj vkraj gleda, ka pa če od straja znamenje deje gor na maloga. Dapa kurenti morajo »grdi« biti, kak bi ovak postrašili pa zagnali zimo!

Dapa nej so zagnali dobro volau tistim 320 ljudam, steri so vküpprišli na letošnjom Slovenskom bali. Če bi več mesta bilau, bi nas gvušno eške gnauk telko bilau, vejpa karte za bal so tak brž sfalile, kak če bi je sploj nej bilau. S tauga se tö vidi, ka Slovenski ples v Monoštri rang ma med fašenskim plesi.

Goste je pozdravo predsednik Slovenske zveze, Jože Hirnök. Med njimi predstavnika diplomacije dr. Zlatka Muršca, generalnega konzula R Slovenije v Monoštru, polkovnika Bojana Potočnika, vojaškega atašeja slovenskoga veleposlanstva v Budimpešti, poslanca slovenskega parlamenta Andreja Gerencerja in madžarskega parlamenta Zsolta Németha, žüpana Monoštra Károlya Bauerja, predsednika Državne slovenske samouprave Martina Ropoša pa druge porabske žüpane.

Najbole iz srca je pa pozdravo porabske Slovence pa njine madžarske pajda-

še, steri vsakšo leto pridejo na Slovenski ples.

Za dobro volau se je skrbo

ansambel Strici. Istina, ka je njino ime Madžare malo vküpzmejšalo pa so mislili,

ka tau morajo velki štriki biti. (Če rejč strici vogrski preštemo, pomeni zvodnika.) Nej so velki štriki bili, istina, ka bi tau samo uni sami znali povedati, liki dobri muzikanti. Tau se je vidlo s toga tö, ka je plesišče vsigdar puno bilau. Njim se je pa nej vnužalo špilati zazranka do pau štrte.

Organizatori so se skrbeli za bogato tombolo tö, vsakšo leto se najdejo takša podjetja (vällalatok) tak v Prekmurji kak v Varaši, stere njim pomagajo pri tem. Dapa tisti, steri kaj dobijo, so najbola veseli, če je tau kaj domanjoga, kakšne grable, meklau, košar, cejkar, tikvino olje. Letos so se veselili domanjoma krüja pa vrtankom tö. Mogli bi videti obraz kakšne mlade ženske, gda je meklau dobila pa so se naši podje hejcali z njauv, ka se čalarice tö na takšni meklaj nosijo...

Zdaj, gda te članek pišem, se mi tak vidi, ka so kurenti dun nej dobro opravili svojo delo, vejpa vnoči je snej spadno pa je eške zdaj vse bejlo. Pistili so nam pa tu dva mala kurenta, enoga so prinesli za dar generalnomi konzuli, drugoga pa predsedniki Slovenske zveze. Kak vögleda, mo si mogli s tejma dvöma pomagati, če mo steli rejсан odgnati zimo.

Marijana Sukič

Poezija Prekmurja v prvi polovici 20. stoletja

Znova obujeni pesniki

Da je bila prekmurščina kot knjižni ali nadnarečni jezik živa vse do konca 2. svetovne vojne, je moč razbrati v lani izšli knjigi **Francija Justa** s pomenljivim naslovom **Med verzuško in pesmijo** (Založba Franc-Franc, Murska Sobota, 2000), knjigi, ki stopi na prste vsem nejevernim Tomažem, ki so še pred nedavnim prisegli, da je poezija v prekmurščini usahnila s priključitvijo Prekmurja k matici Sloveniji (tedaj Kraljevini SHS).

Ivan Camplin
Pokoja daj...

Vtihnoli so zvoki,
onemo je korak.
Mirno pod oboki
spava tih mrak.

Tajno šepetanje
bliža se z višnin,
tihu kopnenje
iz nebeški lin.

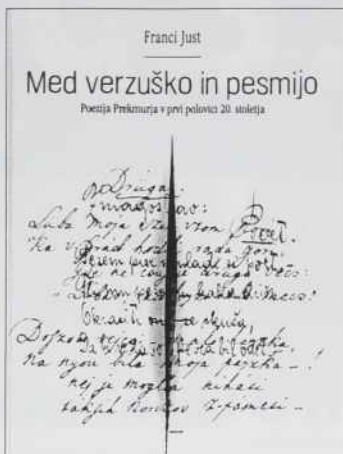
Vekov Bog v samotni
skrito tu prebiva.
V večnoj ga lepoti
moli vera živa.

Bog, v bolesti nemi
dūša mi ječi.
V te gleda oko mi,
mir srce želi...

Še več: Franci Just je z vztrajnostjo skrbnega raziskovalca in razlagalca predočil javnosti pravi mali cvetober prekmurške poezije, pa naj bo pisana na "murskem polju" ali v daljni Ameriki.

Knjigo začenja seveda s prvo do sedaj znano pesmijo v prekmurščini, nekakšnim pesniškim dialogom Davida Novaka Versus Vandalici, konča pa z nekaj pesmimi Ivana Krampača, ki se je oglašil v času druge vojne.

Poleg pesnikov nam Franci Just razkrije tudi zelo bogato paleto časopisja, začenši z Agustincičevim Prijatelom, ki je izhajal v Budimpešti, do Kleklovih Novin, Amerikanskega Slovenca glasa in nenazadnje do kulturološke revije soboš-

kih akademikov, Mladega Prekmurca, v kateri so se poleg socialne in krajinarske poezije oglašali tudi ljubezenski verzi. Seveda ne smemo mimo predstaviti nabožne poezije ter tudi nabožnih publikacij, pa naj gre za katoliški Kalendar srca Jezušovega ali evangeličanski Dūševni list, v katerih so se oglašali danes že pozabljeni, a v pričujoči knjigi znova obujeni avtorji.

Nace Kranjec Pajlin
Sam...

Ah, kako sem sam
v tej sobi razsvetljeni.
Samo sence, neme sence so
pri meni.

Tam pri oknih
pa že čaka noč temačna,
da nato z roko drhtečo
-ko ugasnem luč brlečo-
me objame in zavije
v svoja krila mračna.

Poleg predstavljene poezije nam avtor razgrne tudi "prekmurško jezikovno vojno", torej kresanje mnenj in stališč, ali naj prekmurški avtorji zapustijo svoj materni jezik in začenjajo pesniti v knjižni slovenščini. To se je, seveda s prihodom prvih prekmurških izobražencev, ki so se šolali ali v Mariboru ali v

Ljubljani, tudi zgodilo, zato ne preseneča, da je prekmurška poezija v tridesetih letih začela usihati.

Kakorkoli, Just je poleg drugih znova priklical v spomin pesniško ustvarjanje Jožefa Baše Miroslava, Ivana Camplina, Janoša Flisarja, Jožefa Klekla st., Ivana Krampača, Naceta Kranjca Pajlina, Jožefa Novaka, Avgusta Pavla, Franca Šebjaniča, Marike Kardoš, Ivana Šiftarja in Franca Talanyija, zato ima knjiga, seveda poleg študije o duhovni zgodovini Prekmurja v prvi polovici prejšnjega stoletja, tudi antologijsko vrednost.

In komu je namenjena: vsem, ki bi radi prislunhili utripu poezije v prekmurščini, katere zven v ničemer ni zaostajal za knjižno slovenščino. Ne takrat ne danes. Zares.

Milan Vincetič

RADIO MONOŠTER
UKV (FM) 106,6 MHz
Od ponedeljka do sobote od 16. do 17. vöre,
v nedelo od 12. do 14. vöre.

		FM					
88	92	96	100	104	↓	108	
RADIO MONOŠTER						→	106,6 MHz

Konferenca o sožitju

Fundacija za madžarsko kulturo in časopis Barátság sta 16. februarja 2001 v Budimpešti organizirala konferenco z naslovom „Domače manjšine ob prelomu tisočletja“. Na konferenco so bili vabljeni predavatelji (etnologi, zgodovinarji, sociologi idr.) vseh 13 manjšin na Madžarskem. Prišli so Bolgari, Nemci, Slovaki, Srbi, Rusini, Romuni in Slovenci. Hrvatje so imeli razstavo „1100-letni stiki Hrvatov in Madžarov“, ki jo je pripravil etnolog dr. Djuro Šarošac iz Mohača.

Vsi predavatelji so odkrito in kritično govorili o težavah lastne manjšine. Za vse manjšine na Madžarskem je značilno, da govorijo narečje. Knjižni jezik se učijo le otroci v šolah. (Gradiščanski Hrvatje tudi svoj gradiščanski knjižni jezik.) Največje je zanimanje za knjižno obliko materinščine pri Nemcih in Slovaki. Romuni in Slovaki so v začetku 70. let ustanovili svoj znanstveno-raziskovalni inštitut. Madžarska vlada jih je nekaj let podpirala s sredstvi iz proračuna. Ko so se pa pojavile še druge manjšine s svojimi inštituti (npr. Rusini), je vlada ukinita podporo iz proračunskih sredstev. Od takrat naprej delujejo brez stalne podpore. Vlada jim svetuje, naj iščejo denar na raznih natečajih. Ne podpirajo jih baje več zaradi tega, ker „kaj bi bilo, če bi vseh 13 manjšin hotelo ustanoviti svoje raziskovalne inštitute“. (Iz istega razloga nima proračunskega denarja še vedno Radio Monošter.)

Marija Kozar je v svojem predavanju z naslovom „Slovenci na tej strani meje“ med drugim povedala:

„Odpravljanje nezaupljivosti in zaprtosti vase še vedno (ali že spet) otežkoča t. i. „vendska teorija“, ki je po letu 1989 ponovno oživela. Izraz „vend“ se pogosto uporablja v madžarskih medijih, uradnih spisih in včasih tudi v znanstvenih publikacijah. V teh primerih dvomijo o slovenski identiteti prebivalcev porabskih vasi.“

Uporaba izraza 'vend, Vendvidék' namesto 'Slovenec, Slovensko Porabje' v madžarskem jeziku negativno vpliva na narodnostno zavest Slovencev v Porabju in lahko privede do popolne asimilacije. Pri letošnjem ljudskem štetju se prebivalci teh vasi ne bodo izrekli ne za 'Vende', ne za Slovence, ampak za Madžare ali sploh ne bodo odgovorili na vprašanja, saj ni obvezno. To je samoobrambni refleks s strani porabskih Slovencev, ki je človeško upravičen in razumljiv.“

Predavanja bodo objavljena v časopisu Barátság. Upajmo, da jih bodo prebrali tudi tisti, ki lahko za manjšine na Madžarskem kaj storijo.

-mkm-

Papiri pripovedajo

Prva ženska - Eva

Vsiko leto 8. marca sta največ gučijo o ženski. Največ se možki pogučavajo o tome, če njim je ženska na asek ali na kvar. Ništerni ženske za krivo držijo za vse, ka je lagvo na svejti, ka prej je že prva ženska na kvar bila svojma tivariši. V *Mali bibliji s kejpami iz leta 1898* etak leko štemo o prvi ženski, Evi:

„Adam je sam biu. Nej je emo k sebi spodobne tivariše, šterov bi se veselilo i gučo. Zato je Baug na njega sen pusto i vó je vzeu edno njegovo rebro, i z onoga rebra je njemi napravu edno *tivarišico*. Ta je bila prva ženska. Adamova žena, štere je ime bilau Eva. Baug je za tem prviva človeka blagoslovo, govoreči: - Povnožita se i napunita zemlo.

Adam pa Eva sta v paradizomu jako blaženiva bila. Ali Baug je vó sto sprobat pokornost prviva človeka. Pravo je zato njima:

- Z vsakoga sada v tom püngradi slobaudno jejta, *samo z drejva znanja, štero stoji na srejdi paradizoma, ne smejta jesti*. Ar či ta z onoga

tudi jela, konec bode vajno mi blaženosti i merjeta. Včinjeno je, ka se je Eva v püngradi sprehajala. Iz zandarečnosti je ta šla k prepovedjanomi drejvi i gledala je ono. Na drejvi je pa biu vrag vu kejpi edne kače. Nevoskeni vrag je Evo zapelati sto, zato je nej etak pravo: - Zakoj ne jejta sad z etoga drejva?

Eva je pravla: - Prepovedo je nama Baug. Či bi ž njega jela, te bi mrla.

Jálna kača je odgovorila: - Ka bi mrla! Dosta bole takšiva bodeta, kak Baug, či ta ž njega jela. Znala ta vse.

Ete guč se je dopadno Evi. Sad je pa lejpi biu. Dala se je zato nagučati i nika nej marajoča za Božo prepovid *doli je vtrgnola eden sad i jejla je ž njega*. Dale je Adami i on je tudi jo ž njega.

Baug je pa vse vüdo i pito Adama:

- Adam! Nej si ti to z onoga drejva, s šteroga sam ti prepovedo, naj ne ješ?

Odgovoro je Adam: - Žena mi je dala ž njega i jo sam.

Pravo je Baug ženi: - Zakaj si tau včnila? Odgovorila je Eva:

- *Kača me je zapelala, i jejla sam.*

Ni eden je nej sto kriv biti. Ali da so vsi trgé krivi bili, Gospodin Baug je kaštigo vse tri... i z paradizoma vó pregno... Konec je biu človeka blaženosti.”

Marija Kozar

Prauška na Kurešček (3)

Lanjsko leto so eni prauškarji iz Sakalaavec ojdili na prauško v Slovenijo na Kurešček. Ka vse so tam vidli pa zvedli, je nam napisala ena od romaric.

Zdaj boš leko duhovnik

Kak je France Špelič dun duhovnik grato? Žena ma je dolgo betežna bila. Lepau go je opravlo cejlak do smrti, kak se tau ednomi krščanskomi človeki veli. 1992. leta na samo sveto nauč go je gospodni Baug k sebi vzejo. Zdaj je več nikša zanka nej bila, ka bi on duhovnik grato. 23. novembra 1993. leta - 11 mesecev po ženinoj smrti - so ga za duhovnika posvečali. 28. novembra je svojo nauvo in prvo sveto mešo služo v Brezji v prauškarskoj cerkvi. Vsigdar je

njegvo zelenje bilau, ka naj on s svojimi rokami leko goralduje Jezušovo sveto tepljo in krv, z rečami, stere je Jezuš pravo vuenikom pri slejdnjoj večerji, gda je blagoslovo krú in vino: »To činite na moj spomin do konca svejta!«
V njegovom življenji je te den bijo najlepši. Njegvo srce se je pomirilo, ka ma je mati Boža telko pomagala, ka je on Boga službenik postano.

Če bi nej vidli, bi nej vórvali

Gda smo mi nazaj s prauške šli, smo oč Špeliča ziskali na tistom faroši, gde je zdaj boži službenik. On nas je trno lepau gorpijo, mi smo ga pa spitalivi. Kak nam je pravo, 1989. leta je meu prvo srečanje z Materjo Božjov, dapa vsigdar go je samo

polonje tepla vido, od podjasa tadola nigdar nej. On je vsigdar znau, ka je Mati Boža navoča pa se pogučava z njim.

Pokazo nam je svoje štigme na rokaj, na nogaj, na prsaj, gde so Jezuša s spicov prebodnili, na glavej, gde so ga koronóvali. Gda ma je kazo, te so rane zaprejte bile. Etak je pravo: »*Gda so rane zaprejte, te preveč veliko bolezen mam, gda so oprejte, te krv iz nji teče, depa ne bolijo tak fejst.*«

Tau je to boža vola, ka on štigme ma. Či bi nej vidli, bi nej dali valati, dapa 15 ljudi nas je vidlo. Pravo je, ka Boža Mati samo molitev prosi od vsikšoga človeka, najbolja rauzni vejec. Če nemo molili pa se obrnoli k Bogi, se pogúbimo. Molite iz srca, nej samo z lampami - je nas praso oče France.

Oče Špelič je nam pokazo cerkev pa je v sveto krizmov vsakšoga ejkstra blagoslovo.

Gda sam ga pitala, kak ljudje v Sloveniji katoličansko vóro držijo, kak ojdijo k meši, je pravo: »*Starejši ja, starejši ojdijo k sveti meši, ali mladina trno rejdko. Liki pride en čas - gda so 30, 35 lejt stari - gda že držino pa mlajše majo, te kak če bi se njim v srci nika genilo pa te z mlajši vred pridejo v cerkev.*«

France Špelič se je 1989. leta srečo prvíc z Božo Materjo, 1999. leta pa slednjim. Marija ma je prej etak pravla: »*Blagoslovim te, na etom svejti se več ne srečava, liki vido me boš v nebeskom kraljestvi.*«

Ka smo mi vidli pa čüli na Kureščki ino pri oči Špeliči, smo si v srce zaprli. S takšim veseljom smo šli domau, ka smo skoz po pauti molili, popejvali ino dičili Kralico Mira.

Ema Sukič

25 let etnološke serije

Madžarsko etnološko društvo je 21. februarja priredilo slavnostno sejo ob 25. obletnici izhajanja etnoloških zvezkov manjšin. Največ knjig so izdali Nemci (17) in Slovaki (16). Romunskih je izšlo 13. Hrvatje, Srbi in Slovenci so imeli skupaj 10 zbirk. Od leta 1993 jih imajo posebej, svojo posebno izdajo pa so dobili še Romi (9). Skupaj objavljajo svoje prispevke Bolgari, Grki, Poljaki, Armenci in Rusini. Izšlo so 3 knjige. Vse zbirke izhajajo v jeziku manjšin, le slovenska je dvojezična. Zaradi tega so izdali do zdaj tri zbirke z izborom madžarskih prevodov najbolj zanimivih razprav o etnologiji manjšin na Madžarskem.

Etnologija Slovencev na Madžarskem (ur. Marija Kozar) izhajaja vsako drugo leto. V prvem samostojnem zvezku (1997) sta bili predstavljeni dve, do takrat še neraziskani temi: sezonsko zaposlovanje Slovencev iz okolice Monoštra (Katarina Munda Hirnök) in Slovenci v vasi Tarany v županiji Somogy (Tünde Dravec). Kronološka bibliografija prinaša etnološke prispevke o Slovencih na Madžarskem od 1735 do 1945.

V drugi knjigi (1999) je razprava o borovem gostúvanju pri porabskih Slovencih (Ernő Eperjessy). Avtor je opisal osebe, zapisal potek in tudi govore v slovenščini in madžarščini. Katalin Hirnök Munda poroča o etnoloških raziskovanjih manjšin v Sloveniji. Jožef Jeli piše o življenju sezonskih delavcev v Šomodju z vidika domačinov. Obeležena je 90-letnica Vilka Novaka in 15-letnica monoštrskega muzeja. Drugi zvezek je zaključen prav tako z bibliografijo (1948-1975). Tretji zvezek bo izšel z letnico 2001.

-mkm-

Novi film „A napfény ize” od dobitnika oskarja Istvána Szabóna

BRITEK ŽMA SUNČNI ŽARKOV

„Ne bom gm, ki se rodi iz zemlje in ima korenine...” (F. Lainšček)

Človek je gm, ki se rodi iz zemlje in ima korenine. More meti korenje, ka ma ovak dojpovsene njegova duša. De duša-suša.

„Konec je 19. stoletja!” se veseli bogata židovska družina na Vogrskom na silvestrovo 1899. Mladi oča kleče pred svojo nosečo ženo in za tajér klončka na njeno veliko črvo pa pravi: „Es čuj, sinek moj, eti tvoj ata guči!” Zmes vora polnoč bije. Stariš pa svojimi sinej, šteri se že l. 1900 narodi, pa veseli družbi radostno kriči: „Naj živé 20. stoletje! Naj živé 20. stoletje!”

Srečen oča, dr. Ignac Sors je veliki birovo Avstro-ogrske monarhije. Ranč za toga volo je mogo miniti svoje pravo židovsko ime s sestrov in bratom vred. Prva so se pisali Sonnenschein, kaj zmanuje „sunčni žarki”. Novo vogrsko ime Sors (Usoda) pa „žitek, ki nam je dani od Boga”. Gda se sestra Valerija na ceremoniji zmeša in se prvo pot eske itak tak podpiše, ka Sonnenschein, ji birokrat pravi: „Nikša bja nej, samo prekpoteignite staro lagvo ime, in se eske ednok podpišite z novim dobrim imenom.”

Staromi oči z globkimi židovskimi korenjami se to ne vidi, depa zato se žalostno poda: „Naj bode, če že more biti, vej smo pa svoje ime resan nej od Boga dobili, kak našo sveto voro in človeško lubezen!” Iz Ignacove in Valerijine lubezni, štero je oča trnok brano, ka sta si v prvom kolenu žlata bila, sta se narodila dva sina.

Cesar Franc Jožef vleti l. 1914 obeča, ka „tačas ka v jeseni listje dojspadne z drevj, de konec bojne!” Prva kak dr. Ignac Sorsa v Bosno pošlejo, ka de tam sodo „grešnikom”, ga pozove k sebi sam Ferenc Joška. Od tistoga cajta Ignac skor bole ludo monarhijo, kak svojo lepo mlado ženo. Štiri leta, celo bojno ga nega domo. Proti konci dobi telegram od žene Valerije, ka ma je oča mro. Za en malo pa eske cesar to. Ta dvojina nesreča vkuper se ma je celo čudna vidla. Cesarova smrt ga je sploj potrla. Kak je šego emo gučati: „Ge sam zato na sveti, ka morem biti cesarov oficir.” Po vrnitvi iz Bosne ma žena vauči meče, ka „Ti si zado-

volen, če leko svojega cesara rad maš. Ti si zadovoljen, če te cesar rad má... Ge se pa razpitam od tebe!...” Ignac je tak čuto, ka se je njegov zakon tak stro, kak gda mlajši s kamenjami okno razbijeto. Na falajčke je razpadno. Monarhija to. Zmes sta zrasla njegoviva dva sinova. Eden od njija, Adam Sors je za Horthyna grato najbokši sabljač (vívó) na Vogrskom. Te pa ma ednok pravijo, kak če bi ma presmeknili srce s kakšo sablo, ka „V oficirskom klubu se židov ne sme sabljati!”

Adam Sors je trnok žalosten grato, depa je po dugom premišlanji don pusto židovsko voro in je stopo med katoličane. Ranč tak kak njegova lúbica. Adam Sors se pripravla na olimpijo l. 1936. Gda vkup pišejo olimpijce, ga vsefele pitajo. To to, kakše vore je. Malo premišljava, pa te naslednje don tak pravi, ka: *katoličanske*. Te ma pa sodački general, šteri de pelo sabljače na olimpijo, odgovori: „Dobro ste se odločili. Edina prava pot je asimilacija...”

V Berlinu je olimpijce sam Hitler pozdravo. Gda je Adam gorstopo, se ma je sabla strla. Nato je mladi židov na tuma začno moliti po - katoličansko: „Oča naš, ki si vu nebesaj...” Adam je gvino. Zvali so ga v Meriko to, depa un je tak pravo, ka un ne zapústi svojo domovino za mikše penaze nej. Gda so nazaj v Budimpešto prišli, so olimpijce lúdje z veliko ovacijo sprejeli, eske pošne štempline (znamke) so o njij to vóдали. Zmes ma je žena Hanna rodila sina Ivana.

Te pa za en cajt ednok samo začnejo redno preganjati židove. Vóđajo paragrafuše, ka koga vse je trbej meti za židove. Horthynova država zrende-luje, ka v državaj službaj je leko samo največ šest procentov židovov. Vsi vidijo, ka se velika nevala pripravla. Židovje že gneve pa gneve čakajo na vizume, Adamova šogorca Greta to. Ranč na silvestrovo se pogučavajo o tom, pa gda jo drugi, med njimi Adam to, dojgučijo, ka je nej trbej v tihinski rosag titi, una se zadere: „Ne razmíte, ka škem živeti!?” En den panično pride domo, ka to vizumge prej - sfalili.

Najbokši sabljač na sveti, Adam Sors je gvúšen, ka je njena trikratno zagvúšeno, ka je

nej židov. Na priliko zato to, ka je ime meno, ka je gorvzou katoličansko vóro, pa za toga volo to, ka je madžarski olimpijski prvak (bajnok). Madžarski fašisti so najprva samo njegovo rodbino odpelali. Srce se ma je paralo, gda je vúdo, ka budimpeštanske židove, med njimi njegovo ženo Hanno z žarečemi žutimi židovskimi zvezdami ženejo kak maro... Za par kednov so njega to odgnali v eno taborišče. Tam so ga zvúna pod mlilim nebom dojržmetali do nagoga, gor na eno drevo zvezali za roke, ka je lam viso kak kakša zgijena vrana in ga spitali: „Kaj si ti?!” Gda je s težavo odgovoril, ka „*oficir Madžarskoga kraljestva, vogrski državni prvak vsabljanjin olimpijski prvak*”, so ga vse vkup zbrsali in zbili in ma je njilaš (puščičar) órmešter z bikičim šinjeom ragulo, ka „Ti si en veliki drek, en vonječi židov, nej pa oficir Madžarskoga kraljestva!!!”. Bre-prc, dir-dur, bum-bum-bum. Jaj, kak težko je mreti!

Mladi fant, sin Ivan je z drugimi dve gezaro vgrablenci samo gleda, kak tele, kak njegovoga oča zverinsko matrajo trgé madžarski fašisti. Ta kalvarija se je ponavla do onemoglosti. Zaman je omedlou, s slaugom so ga dojpolevali. Ranč je krepka zima bila, je voda zmrznila na njemi. Un pa pod ledom, šteri je na konci že tak kusti biu, kak lizika (nyalóka) koli palčke. Nej je un zmrzno, nej, liki samo njegovo mrtveče telo, ka je un, *oficir Madžarskoga kraljestva* najprva mogo zginiti. Od brutalnosti trej navadni šandarov Madžarskoga kraljestva.

Smrt. Smrt. Smrt. Trikrat zagvúšena.

Gda se je po bojni sin Ivan po veliki nevali nikak domo premlato, so ga nagovorili, naj grata komunist in policaj, ka tak leko zgrabi tiste fašistične svime, štere so zaniče celo njegovo židovsko rodbino. Ivan na enom dijleši kak policijski major (órnagy) fejst hvali Stalina. Te ma prednji takšo delo dajo, ka un more matrati druge. Na slednje že svojoga židovskoga šefa (fónóka) more v voze spravlati, ka so prej židovje največji protivniki komunizma. Prej škejo prekvzeti delavsko gibanje (munkás-mozgalom), če resan so nigdar

nej meli v rokaj ranč en klapáč nej. Ortodoksní komunisti so se začnili norca delati iz nji, ka je prej iz koncentracijski taborišč več židovov nazaj prišlo, kak je tá šlo...

Ivan Sors more z lažnimi pitanji matrati svojoga nekdešnjoga šefa, šteri ma pravi: „*Vejte, Ivan, mi smo sinovje zakunjenoga naroda... Vi mi gučíte o krščanstvi? Mi smo bili okrščeni v Auschwitzu... Ge svoji korenin ne zatajim nikdar, te to nej, če me bujete! Ovak pa, leko bi se pitali, šteri od naja je vekši izdajalec (áruló) - ge ali vi?...*” Policijski oficir Ivan Sors te nut previdi, ka je stalinizem ranč takši odurni režim (rendszer) kak fašizem. Ne osodi svojoga nekdešnjoga prednjoga Knorra.

Ivan Sors se ranč tušira, gda nut stopi v kopalnico general pa ga dá z drugimi policajji dojrždržati nagoga, ka je nej spravo svojoga šefa v vozo, kak so ma vóдали. Vnuik Ignaca Sonnenscheinna, šteroga so pod tistim tušom moralno sploj zaničili, je pá vúdo, kak pokvarjeni je stalinizem. Na njegovoga oča Adama je to ranč tak tekla voda, gda je méro. Ivan je pod tušom „samo” duše gledoč metro in mro.

1956. leta je Ivan držo guč za slobod pri grobi svojoga šefa, šteroma so brez njega to vzeli žitek in se spovedo pred vsemi navzočimi: „*Dragi prijatelj! Eden od tvoji morilcov, djilkošov stoji tu pri tvojom grobi. Drugi so pa tu poleg mene...*” je pogledno na komunistične prednje koli seba. „*Ge zdaj od seba, kak ničvrednoga človeka to slobod jemlem. Nika sam nej naredo za to, naj tebe ne vmorijo. Kak sam nikanej včno, ka naj bi mojoga oča nej zaklali pred mojimi očami kak kakšo podgan.... Kak je moj pradetek (dédnagy) Manó Sonnenschein sego emo praviti: Bojimo se čisto videti, što smo, in bojimo se, ka do nas drugi čisto videli, što smo...*”

Po dojržbiti revoluciji '56 so Ivana Sorsa za pet let zaprli. Gda se vóoslobodi, iz velike židovske familije več samo un pa njegova babica Valerija Sors živeta. Tista, štera je nej mogla trpeti, ka njen mož Ignac, Ivanov dedek raj má Ferenc Joškana kak svojo lepo mlado ženo. Babica zboli. V špitalajjo pitajo, kak se piše, pa se pá

zmeša, kak inda sveta in pravi, ka: Valerija Sonnenschein... Po njeni smrti Ivan dé v kancelaj in prasi, ka bi si rad méno svoje ime Sors na ime Sonnenschein. Na biroviji se kan čüdo ne vejo djati, ka en takši lepi vogrski priimek na takšo špajšno ime?!!...

***

Ivan Sonnenschein stapa po poštiji, listje na vótrovo muziko pa pleše po poti in zrak. V svoji duši čuje ezoterične melodije, kak če bi kakši angelci igrali na harfe in angelke spevale. Zđaj za isto no čüti, kaj so pomenile reči njegove pokojne babice Valerije, štera je vsigdar tak pravila, gda je gorstanila od klavira ali zongore, ka „*brezi muzike nega življenja!*” Ivan Sonnenschein je prvo pot v življenji čüti, ka je srečen, ka se ma nej trbej náponi skrinati, tajiti svoje korenje, liki - kak njegova babica fotografirala delala - „*zagledniti in začütititi lepoto in si jo posaditi v svoje srce*”.

Kak so plesali tisti nótinge (note) pred njegovimi očami pod vótrovo dirigentsko paličo, ma je na pamet prišlo, kaj je njegovimi oči Adami pravo listi general, šteri je sabljače pelo na olimpijo v Berlin po listom, gda so židove že tak gonili po Budimpešti kak maro s TBC-nom: „*Gospod Sors, ne bojte čemerni, zmešo sam se, gda sam vam pred Berlinom tak pravo, ka je edina prava rešitev - asimilacija!*”

Novi madžarski film „A napfény ize” bi mogo videti vsakši Slovenc. Tisti pa sploj, šteri so na vkúppisanji (ljudsko štetje) tak dali nut spisati, ka so uni prej nej Slovenci.

Ivan Sonnenschein se je na telko nut zagledo v angelski ples in melodijo, ka se je potekno. Gda je svojo baklavost opóto in gor pogledno, je nikšo veliko sveklino zagledno na nebi. V velikom zerjavom žutom sunci je plavalva njegova babica, se smejala, in kak če bi ga z rokami pozdravla, kolí njije pa se je za rokice držalo in splešavalo vnogo-vnogo mali žuti, šestki-klati zvezdic. Njine oči so se od radosti samo tak iskrile.

Francek Mukič

Sto leko pozabi?

Sam štu na vasi pri mojej lužici,
na kratok čas na brejji postaji
se zvonček ojavil

Dostokrat pravijo moški od žensk, ka nej z njimi pa brezi nji to ne more živeti. Pa rejsan je tak. Že Eva kak vōzdelala z Adamom, gda ga je nanje vzela, naj djej iz tiste preklete jabolke. Kak če bi nej bilau tam več djev. Nej, njej je ranč tisto trbelo ponūjati. Ženske na tau šagau majo prajti, ka zaka ste vzeli, če vam go nej trbelo. Istino majo! Zaka?

Zato, ka žene nam moškom vsigdar nika nauvoga prinesejo, nika skrivnostnoga (titokzatosat). Pa se tau vidi nam. Nikdar ne pravijo, ka je tau mujs. Volan mi držimo v rokej, dapa kolé tak tam ta dejo, kama one škejo. Kak kukaut, gda se po dvauri tak djizdavo šeta med kokauši pa itak vsigdar on mora za njimi titi. Nej bi ma bilau mujs, dapa ka bi bilau te z njim, če bi dolzaausto. Komi bi se tak djizdavo kazo pa gora dola odo, če nej kokaušom. Pa ranč tak mi moški, ka bi delali brezi žensk. Življenje bi dolastanilo. Če nej bi bile žene, nej bi bile družine. Ka bi motiviralo moške, naj v službo dejo delat. Ižo bi njim nej trbelo zidati, zato ka bi mlajše nej meli, oni bi pa gdekoli leko spali. Z grdim gvantom z dugo brado bi odli, nej bi bilau komi bi se vōzravnali, komi bi se videti steli. Nej bi meli cilja, zakoj bi se mantrali. Brezi ciljev se pa človek zgibi. Samo te bi vedli istinsko, kelko so vrejndne ženske, če bi nej bile ali bi hitro taminaule.

Dapa tak mislim, mi moški brezi nji nej bi mogli živeti. Sto leko pozabi materine skrbne roke? Če dejte betežno grata ali če ga kaj boli, kakkoli rad ma očo, itak se včasim k materi potegne. Sto leko pozabi, da je prvič prijō deklino za rokau? Sto leko pozabi dlan stare mame, gda vnuki naskrivaj potisne kakšne pejnaze za čokolado? Sto leko pozabi, kak ga je v prsaj stiskavalo, gda je njegva žena rodila? Sto leko pozabi prvo lūbezen? Za vse lejpoga smo leko ženskam (h)valežni.

Istina, ka takšen svejt živemo, da se vsikši ženē, leti, dapa 8. marcīuša zatok stanimo malo. Bar za telko časa, ka eno raužo kūpimo za ženo, mater, staro mater.

Karči Holec

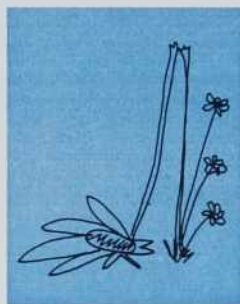
Koga kača vgrizne, se kūščara tō boji

Naša družina je živela v Ritkarovci v ednoj maloj hišici, štera je stala na bregej. Vauška paut je pelala k hiši pa ešče do stūdanca je trbelo daleč v dolino titi. Iz tauga stūdenca smo nosili tavō na velki breg za živino pa za piti vodau. Meli smo živino pa zemlau, približno 1 hektar. Pred dugimi lejtami, leta 1956, je slūž redko daubo, zato je mogo oče daleč iti od doma na sezonsko delo, na marofe, odkec je samo redko leko prišo domau. Na mater je takšoga ipa preveč brig pa dela spadnilo. Mogla se je za naja, dva šolska otroka poskrbeti, krave pa prašiče krmiti. Na njivi go je tō dosta dela čakalo. Mivadva s starejšo sestrov sva njej nej mogla dosta pomagati, zatok ka sva kesno iz šaule prišla. Telko sva pomagala, ka sva vodau prinesla, krave pasla pa kaj drūgo. Mati se je sama zase nej mejla časa skrbeti. Bila je lejpa, močna, preveč potrpliva, den noč je delala, vse je zandolela.

Med tem ka je dosta delala, se je razmrzila, začnile so go muši (ledvice) boleti. »Eti me bode,« je kazala na tisto mesto, gde so muši. Moja starejša sestra je vpamet vzela, ka se pri naši materi drūgo tō godi, noseča je. Sestra Agi je že starejša pa bola čedna bila pa mi razto mačila, ka leko čakava, ka va mela v kratkem cajti malo sestrico ali pa maloga brata. Mati se je na gausti taužila, ka go tū pa tam boli pa bolezen ne popisti.

Tak je oče mogo tam njati sezonsko delo pa je domau prišo. Najprva je gor poisko veško babo, štera je iz Otkovec prišla našo mater pogledat, pregledat. Med tistim, ka je baba mater pregledala, so naja s sestrov vō zaprli iz hiše, samo je tetica leko notri šla. Mivadva s sestrov sva zatok iz kūnje dobro čūla, ka si v sobi pogučavajo. Baba je

etak razlagala: »Čūjte, lūst-vo, muši so preveč betežne, zatok pred rojstvom ne mōremo pomagati nika, samo po rojstvi gda de Giza že bole krepka.« Čūla sva očno reč tū, šteri je pravō: »Če obejdvej kravi odamo, te se tō mora ozdraviti.« Nama s sestrov nej bilau vseedno, eden drūgoga sva samo gledala pa brez edne rejči sva tijo vō na dvor šla. Eden nej emo batrivnost, ka bi kaj pito očeta ali tetico.

Kak je baba računala, mati je srečno porodila, dobila sva s sestrov edno krepko, zdravo sestrico, Mariko. Najprvin sta na obisk šla starejša sestra pa oče. Dobre novice sta prinesla iz monoštrske porodnišnice (szulō-otthon). Potistim se je naša tetica tō vkūppobrala, ka de ona tō šla na obisk pa je mene vzela s seboj. Šla sva peški iz Ritkarovec do Monoštra. Tistoga ipa so autobusi rejdko vozili, biciklina pa malo lūdi melo. Nama s tetico je ta pot nej bila žmetna, nej se štelō ka moreva dosta klepati, samo naj mamō vidiva pa našo malo Mariko. V porodnišnici smo se komaj vōpogučali, mati je vse spītavala, kak je kaj doma, kak je živina, kak kaj raste na nji-vaj pa tak dale, trno je bila najgera, mejla je domotožje (honvāgy). Z dobro volov smo se poslovlili pa smo se preveč radūvali, ka mati pa mala sestrica prideta kmalu domau. Domau po pauti sva bila tak dobre vole, ka sva dugo pot, stera je bila več

kak 18 km pa trūd nej vpa-met vzela. Doma je tō bila velka radost, dapa škoda, radost je samo dva dni trpe-la. Poštaš je prineso telegram s strašnimi novicami. V telegrami je stalo: »Mamo pa sestrico so odpelali v krmedinske špitale.« Doktorge so etak pravli: »Nastale so komplikacije pri ledvicaj.« Začnilo se je z velko boleznijo, dapa operacija je bila prepovedana, zato ka je ešče malo časa poteklo od rojstva pa takšne krvi so tō nej meli, štero bi moja mati potrebovala. Dosta krvi je zgūbila pa mogla mrejtī.

Oče je domau prišo komaj nam je nazvesto to tragično novico, s tetico vred sta se trdo držala. Mivadva s starejšo sestro sva včasim nej vzela tak tragično, nej sva mogla tak sprejeti kak edno žalostno resnico. Ali potem je nama vsakši den bole bridko postalo, vsikdar bole sva na pamet vzela, ka je nas mati tū njala.

V takšnoj velkoj nesreči nas je tau troštalo, ka je našo komaj osem gni staro sestrotetica k sebi vzela. Na njeni dom smo go nesli. Tam pri Rovatinoj hiši je mojo sestrico varūvala, opravlala pa gor zranila. Potem je moja paut na gausti v Rovatin dau pelala, naj leko vidim malo sestro. Kak smo vsi trdije rasli, nas je starejša sestra tū njala. Odišla je daleč na marov s takšim vūpanjom, ka njej baukše bao.

Prišo je čas, ka sam se oženo, ali gda je žena rodila, takšen skriti straj me je mantrau, ka vam ne morem doj napisati. Ravno tak sam skrivō moj občutek straja, gda se je dejte rodilo pri kakšnoj žlati. Za volo moje materine smrti zame vela pregovor: Koga kača vgrizne, se kūščara tō boji.

Joška Zrim

OD SLOVENIJE...

NASLEDSTVENA POGAJANJA V LJUBLJANI

Po skoraj dveh letih se je na vsebinskih pogajanjih pod vodstvom sira Arthurja Watts v Ljubljani sestalo vseh pet naslednic nekdanje SFRJ, ki so v treh dneh dosegle napredek pri mnogih vprašanjih, končnega dogovora pa pri nobenem. Mednarodni posrednik sir Arthur Watts je dejal, da so bile vse delegacije resnično pripravljene doseči dogovor in da zato upa, da jim bo v naslednjem krogu pogajanj 9. aprila v Bruslju to uspelo pri kar nekaj vprašanjih.

HANŽEK NOVI VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC

Predsednik Slovenije Milan Kučan je na podlagi ocene, da bo med poslanci mogoče dobiti soglasje le glede kandidatov, ki niso vezani na strankarske programe in aktivnosti, v državni zbor v izvolitev na mesto varuha človekovih pravic predlagal Matjaža Hanžka. Odločitev so poslanci sprejeli v enem samem dopoldnevu, Hanžkovo kandidaturo pa so v razpravi podprli predstavniki vseh poslanskih skupin, razen SLS+SKD. Slovenija je tako približno pol leta po preteku mandata prvemu in edinemu varuhu doslej, Ivanu Bizjaku, le dobila novega ombudsmana.

ČADEŽ BREZ PODPORE

Če bi o tretjem poskusu odločanja o novem varuhu človekovih pravic lahko rekli, da je šlo gladko, pa bi to težko trdili za odločanje o izdaji soglasja k imenovanju Janeza Čadeža na položaj generalnega direktorja nacionalne radiotelevizije. Po domala dvodnevni razpravi so namreč poslanci z 51 glasovi proti 14 zavrnili predlog sveta RTV Slovenija za izdajo soglasja k Čadeževemu (ponovnemu) imenovanju na ta položaj. S tem je parlamentarna večina zavrnila dvakratno podporo sveta RTV Slovenija dosedanjemu direktorju in na nek način prisluhnila obtožbam novinarjev in sindikata na nacionalni televiziji o domnevnih nepravilnostih in napakah pri dosedanjem vodenju javnega zavoda, s katerimi se ukvarja tudi računsko sodišče.

UTRINKI S SLOVENSKEGA PLESA

Če smo nej bili vtrglivi, smo se leko redno naplesali

Dobra vola tō nej sfalila

Vsi v isto smer

Letošnji bogat srečolov na Slovenskem plesu so s svojimi dobitki omogočili: Tovarna Mura, Pomurske mlekarne, Radenska-Diana-Zvezda, Agromex, Galex, Pomurska banka, Shopping „Petrošnik“, Radio Murski val, ID Solidarnost iz *Murske Sobote*, Kompas Mts in Radgonske gorice iz *Gornje Radgone*, Radenska iz *Radencev*, Krka in Mlekopromet iz *Ljutomera*,

Elektromaterial, Ilirija-Vedrog in Terme iz *Lendave*, Pletilstvo iz *Prosenjakovec* in zdravilišče Moravske Toplice iz *Moravskih Toplic*.

Tovarna kos-Kaszagyár Rt, Sariana d.o.o.-Kft, Trgovina s pohištvemim tekstilom-Hangulat Lakátextil, Porabje d.o.o.-Kft, Restavracija Lipa-étterem, Splošna potrošniška zadruga-ÁFESZ, Laci Korpič-Korpic László iz *Monoštra*, Državna slovenska samouprava-Országos Szlovén Önkormányzat, Alojz Hanžek-Hanzsek Alajos iz *Gornje Senika*.

Med kurenti se je vsakšoma najbolje vido najmenjši

Eške gnauk...

V našoj prejšnji številki smo pisali, ka so v Budimpešti (Pestszentlőrinc) tō meli fašenski slovenski ples. Pozvali so folklorno skupino iz Sakalauvec, stera je zvūn toga, ka je zaplesala porabske plese, notrapokazala en tau z borovoga gostūvanja. Snejo pa ženina so tō meli, istina, ka če bi snejo sto zvižgalivo, bi včas in gorprišo, ka nika tašo ma med nogami, ka bi nej smeja. (Pojep je bijo za snejo notazravnjeni.) Meli so berbejra, vraga, frizejra pa ciganjico tō, steri so ranč tak ojdli med lidami pa svojo »delo« opravljali, kak gda doma v kakšnoj vesi baur vlečejo. Z našimi kejpi (istina, ka smo malo zamidili) vam škem pokazati, kakšno je bilau razpoloženje (hangulat) na peštanskem bali.

... DO MADŽARSKE

Dve milijardi za madžarsko univerzo v Romuniji

Državni sekretar na Zunanjem ministrstvu Zolt Németh je po štiritidnevem obisku v Romuniji izjavil, da je bila podpora iz madžarskega proračuna, namenjena ustanovitvi madžarske zasebne univerze v Koložváru, primerno uporabljena. Z romunskimi politikmi se je pogovarjal tudi o tem, da odpiranje novih konzulatov ni več politično vprašanje, temveč le tehnično. Madžarska namerava odpreti v Transilvaniji tri nova predstavništva, Romunija pa eno ali v Gyulu ali v Debrečenu.

Prireditve

- 8. marca organizira Društvo upokoencev v Murski Soboti glasbeno-literarni večer, na katerem sodelujejo monštrske ljudske pevke ter porabska avtorica Irena Barber.

- 9. marca bodo na Gornjem Seniku predstavili monografijo G. Senika, ki je izšla lani ob 1000-letnici Madžarske. O knjigi bo govorila avtorica Marija Kozar. V programu bo sodeloval MePZ Avgust Pavel. Za ta dan načrtujejo tudi premiero igre »Leti, leti čudni ftič« lutkovne skupine OŠ Gornji Senik.

- 10. marca prireja Slovenska manjšinska samouprava v Slovenski vesi program ob dnevu žena. Ob tem dnevu bo pri njih gostovala gledališka skupina »Tromejnik« iz Trdkove. Program bodo popestrili sakalovski folkloristi.

- 11. marca bodo pozdravili žene v Slovenskem domu v Monoštru. V programu, ki se bo začel ob 16. uri, bodo nastopili moški kvartet iz Martinja ter tamburaši s Cankove. Ob tej priložnosti bodo otvorili grafično razstavo Marije Kozar z naslovom Črte in črke.

- 11. marca prireja program ob dnevu žena tudi Turistično društvo Čepinci, v njem bodo sodelovale tudi porabske skupine (FS Skalovci, Laci Korpič in ženski kvartet, ljudske pevke iz Števanovcev, Gledališka družina Nindrik-indrik).

Pismo iz Sobot

Reginine senje

Ja, gda človek spi, tak pravijo, te je sam s seuv. Gda človek spi, te je sam s seuv in s svojimi senjami. Pa tou se tak šika, ka si te rejsan spočineš in te niške ne vmarja. Pravijo tō, ka je svoje senje najboukše v sebi nut držati pa nika od nji nej kouli gučati. Senje so samo od tistoga, steri ji senja. Dapa, pri mojoj tašči Regini, trno čedni ženski, tou ne drži. Začalo pa se je tak.

Kouli po ramaj je ojdila nikša ženska in odavala knjige. Med njimi je bila knjiga *Senje trbej razmeti*. Moja tašča Regina jo je kúpila in se zaprla nut v sobo in je tri dni nej bilou videti. Gda se nam je te rejsan pokazala, je bila vcejlak ovakšna. Prajla nam je:

- Zdaj, ka sam tou knjigo ta preštejla, zdaj pá vejm od žitka dosta več, kak sam vedla.

Ja, in te se je začalo. Že drugi den zazrankoma, ranč sam tak pomali mleu svoj zajtrik, si je sela pred mene in odprla svojo nouvo knjigo.

- Vejš, senjalo se mi je od breje krave in od velki črnij ftičov. Lejtali so kouli tiste krave in jo klūkali med roglami. Krava je lejtala po travniki es pa ta, dapa, ftičov je bilou vsikši minuti več, tū se je stavila in me gledala, ka mo na tou povedo. Ge pa sam čistak tiuma tadala mleu svoj zajtrik. Tadale je začala mleti moja tašča Regina, trno čedna ženska, tō. In te sam se zbidila. Ške dobro, ka sam kúpila tou knjigo. Tū nut vse piše in ta tumači moje senje. Breja krava pomeni, ka naskori dobim dosta pejnez. Če bi bila samo krava, bi bili pejnezi, zdaj pa ka je breja, tou zaznamüvle dosta pejnez. Črni ftiči pa so perovni lidge,

ka mi škejo tej pejneze vkraj vzeti! je skončala s svojimi senjami.

Brezi rejči sam odišo v službo, una pa mi je še prajla, ka bi si ge tō leko kúpo takšo knjigo. Že drugo gojno sam jo pa poslušō.

- Senjala sam od zlate ribe. Po tistom pa ške od leteči avtonov in od bousi moški nogaj. Vejš, ka tou zaznamüvle? mi je moja tašča Regina, trno čedna ženska, podržala knjigo pod nous. Tak sam te mujs mogo šteti. Pisalo je, ka zlata riba pomeni, ka je najbolje srečna ženska na svejti, bouse moške noge pomenijo trno čedno glavou, leteči avtoni pa so nej nika drugo kak pa človek, steri rad dobro gej.

In tak je bilou vsikši nemili zranjek. Že se mi je tak vidlo, kak če bi senjo ge sam, nej pa moja tašča Regina, trno čedna ženska. Čez cajt me je začala spitavati, če sam ge tō kaj senjo. Neka dni sam njoj lažo, ka sam nika nej senjo. Po tistom pa, gda sam več nej mogo strpeti, sam se njoj ške bole zlagō, ka sam senjo od podrejtoga rama, srejni šteroga je rasla velka smreka. Brž je začala kopati po knjigi in je najšla.

- Tvoje senje pomenijo, ka si velki manjak in ka nemaš rad lidi kouli sebe, mi je trno srečno povedala Regina.

Moram povedati, ka mi je nej bilou vseeno. Še menje pa mi je nej bilou vseeno, gda sam popoudnevi zvedo, ka je moja tašča Regina, trno čedna ženska, na lotoji dobila deset milijonov. Včas sam si kúpo knjigo od senj, dapa, od breje krave se mi je ške nej senjalo.

Miki

Svetili smo den slovenske kulture

Slovensko društvo v Budimpešti je 17. februara svetilo slovenski kulturni svetek. Malo ovak kak do etiga mau. Lansko leto pa prva lejta smo tó govorili o tejm, zakaj 8. februara svetimo te den. Te je mrau največši slovenski pesnik, France Prešeren. Lani je bilau 150 lejt, ka je mrau, decembra pa 200 lejt, ka se je naraudo. Zatok je lani v Slo-

gauve, gde se smučajo (sielnek), tau so Alpe. Po dolini Trente, gde teče Soča (Isonzó), krasna hči planin, smo se spústili prauti morji in se nmaučili v maudrij valovaj. Voda Soče prej najlepšo farbó ma v cejli Evropi, tau pa tisti, steri smo tam že odli, vejmo. Bili smo v Postojski jami (barlang), v Lipici, odtoc pa šli na Dolenjsko. Gda je

vleti bila na maurji v likovni koloniji (képzóművészeti tábor) in ste tam kejpe farbala. Tak ka zdaj mamo fotografisko razstavo pa likovno. Ta zadnja nas pela na maurje, v primorske kraje. Čista drugi so tej kejpi, kak če bi je v Prekmurji ali v Porabji farbali. Gospaud Bransberger je društvi podaro eden leseni kejp, ka simbolizira Slovenijo, na sredji je pa vóra. Lepau se ma zahvalimo.

Monoštrski mali ženski zbor je takšne pesmi spejvo, stere naše ženske túdi znajo. Sem vidla, da so ene tó spejvale. Tri ženske so falile, ka so be-težne bile, ali te mali zborček je tak spejvo, kak če bi dvajset lúdi bilau, nej šest. Takšne lepe pesmi so peli kak je Moj ljubi je z gornjega kraja..., Deklina je po vodo šla..., Tij zemla rajska mila, porabski lúbi kraj in še več. Ta zadnja nam je segla do srca in smo začeli spejvati túdi mi. Pevo-

Varaške pevke

veniji bilau Prešernovo leto. Decembra smo mi tó notri pokazali nauvo knjigo z njegovimi pesmimi. Letos sam misli-la, da tau tó lepau bau, če na te den notri pokažemo Slovenijo, našo matično domovino. Če že našo društvo šče titi v Slovenijo, te moramo nika več vedeti od nje. Potejm smo pa ešče odprli malo razstavo, v programi so pa spejvale varaške ženske pod vodstvom Marije Rituper iz Murske Sobote.

Zemljevid (térkép) pa kaseto smo dobili od slovenskega veleposlaništva. Na zemljevidu nam je Slovenijo notri pokazo Jože Vild, predsednik Društva upokojencev v Murski Soboti. Vsakši vej, kak gospaud Vild lepau zna predavati. Tak lepau gúcati od domovine samo tisti vej, sto tau domovino trno rad ma. Spoznali smo Slovenijo od Prekmurja do morja, vse kraje te lepe male dežele. V misli smo šli skauz žitna njiva v Prekmurji, prejk Slovenskih goric, Maribora, bili smo v Dravski dolini, v Ljubljani, v glavnom mestu Slovenije. Na Gorenjskem na Bledi smo se pelali na otok in pozvonili v mali kapejlici pa si želeli nika lejpoga. Vidli smo velke bra-

Dosta nas je vküprišlo

Baug delijo zemlo narodom, te si je tau zemlau prej njau za püngrad. Te pa je šče prej eden človek, Slovenec, bijo, mali, skromen, brez zemle. Baug ga je šanjaliivo pa ma je tadau püngrad svojga. Zatok je prej Slovenija tak lejpa. Vleta, gda je najbola vrauče, v brgaj se leko voziš s šiji, prideš do maurja, se leko kau-paš. Slovenija vse ma. V Prekmurji lejpe njive, gde raste pšenica, gorice, brege. Je kak püngrad, tau smo že prajli, gda smo bili pred dvema letoma v Prekmurji.

Potejm je g. Vild notri pokazo razstavo, stero sta mejla Ernest Bransberger in Lojze Veberič. Ta dva gospauda sta

vodkinja Marija je spolj dobro navčilate naš zbor. Čestitamo jim in želimo, da še dugo tak lepau vküp delajo.

Na tejm našem svetki nas je dosta bilau. Vesela sam bila, ka je našo lústvo tak lepau vküp prišlo. Med gosti smo leko pozdravili veleposlanico R Slovenije v Budimpešti, Ido Močivnik, pooblaščenega ministra Mitjo Močnika, soboško delegacijo, stero je vodo g. Vild pa sekretarko Zveze Slovencev Klaro Fodor.

Najlepša se zavalimo vsakšoma, sto nam je pomago, ka smo tak lepau leko svetili slovenski kulturni svetek.

Irena Pavlič
predsednica društva

Zasedanje javnega sklada

Delo sklada l. 2000

Javni sklad za narodne in etnične manjšine je imel v l. 2000 v primerjavi z lanskim letom za 10 odstotkov več finančnih sredstev za podporo manjšinske dejavnosti. Sklad je gospodaril s **608.292.984** forinti.

Za podporo manjšinskih dejavnosti na raznih področjih je bilo namenjeno **226.000.000** forintov, za izdajo manjšinskih časopisov **224.000.000** forintov, za štipendije dijakom in študentom **82.000.000** forintov, za štipendije ustvarjalcem **7.000.000** forintov. Predsednik sklada ima določeno vsoto, ki jo razdeli po lastni presoji, znaša **5.563.000** forintov. Sklad je imel za rezervno **24.788.984** forintov, za delovanje uprave so uporabili **38.971.000** forintov.

V l. 2000 smo dvakrat razpisali natečaje na enajset tem: otroške in mladinske kolonije, šolski izleti; tradicionalne in kulturne prireditve; znanstvene prireditve; izobraževanje manjšinskih strokovnjakov; regionalni in lokalni manjšinski mediji; založniška dejavnost; Verske dejavnosti v jeziku manjšin; gledališka dejavnost; knjižnice in muzejske zbirke; kulturni programi; izdaja manjšinskih letopisov.

Posebej natečaj se je razpisal za fotorazstavo, ki so jo priredili ob dnevu manjšin.

Slovenske organizacije, samouprave so v l. 2000 vložile 69 natečajev, izmed teh je bilo 56 pravih. Skupno so zaprosile za 12.498.964 forintov, odobreno je bilo 5.413.200 forintov. Posebej moramo omeniti časopis Porabje, ki je bil deležen 8.147.140 forintov podpore.

Štipendijo izmed slovenskih srednješolcev je dobilo 5 dijakov, 5 tudi izmed študentov. Javni sklad je s posebnim natečajem podprl tudi izdajo manjšinskih letopisov, Slovenski koledar je dobil 560.000 forintov.

Prva letošnja seja sklada

15. februarja je zasedel kuratorij Javnega sklada za narodne in etnične manjšine ter obravnaval več pomembnih tem, med njimi proračun sklada za l. 2001, novi formular za pogodbe. Odločali so tudi o sestavi delovnih komisij ter sprejeli poročilo o delu sklada v l. 2000.

Kuratorij je sprejel proračun sklada, ki znaša 600.900.000 forintov, ki je namensko razdeljen na sklope. Za namenske natečaje je na razpolago 242 milijonov forintov, za izdajanje manjšinskih časopisov 245 milijonov, za štipendije za ustvarjalce 7 milijonov, za štipendiranje dijakov in študentov 99 milijonov forintov. Za dan manjšin je namenjen 1 milijon, predsednik sklada razpolaga s 6 milijoni.

Na prvem letošnjem zasedanju je kuratorij razpisal natečaj za manjšinske časopise, ki ga morajo uredništva vložiti do 9. marca. Kuratorij bo o letošnjih podporah odločil predvidoma na koncu marca.

Sestavili so tudi novo obliko pogodbe ter se dogovorili o sestavi posameznih delovnih komisij, le-teh bo enajst, v njih bo povprečno delalo sedem kuratorjev.

Kuratorij je namenske natečaje razpisal v naslednjih temah: otroške in mladinske kolonije, tradicionalne in kulturne prireditve, znanstvene prireditve in raziskovanja, regionalni in lokalni elektronski mediji, založniška dejavnost in letopisi, izobraževanje strokovnjakov za javno upravo, (manjšinska verska dejavnost, manjšinska gledališča), državni manjšinski časopisi, štipendiranje dijakov in študentov, štipendiranje ustvarjalcev.

Ferenc Kranjec
član kuratorija

Naše slovenske ženske so zatok nej nazaj...

Večkrat sam že pisala od toga, ka so porabski ljudje pridni, dobri delavci. Tau sam nej ge vónajša, liki tak so prajli gnauxsvejta po marofaj pa so prajli v Varaši po fabrikaj prednji tū. Tau tū moremo priznati, ka so naše slovenske ženske tū nej nazaj. Nej pri deli pa nej pri kakšoj koli stvari, gde se trbej malo vōpokazati.

Če je tak bilau potrebno, naše ženske so v kosinofabriki tū delale, če rejsan nej žensko, liki moško delo. Doma pa, če je trbelo, so kosile tū. Med dostimi takšimi ženskami sam si z ednov malo pripovedjala, stera je že na začetki tak prajla, ka ji je samo zdaj, na starejša lejta ležejše pa baukše.

Marija Bajzek-Glavanovič na Židovi žive. Rodjena je na Gorenjom Seniki, tam se je tistoga reda oženila.

- Mici, kakše je bila tvoja mladost na G. Seniki? Kak si prišla es na Židovo?

»Kakoli ka je v mojoj mladosti dosta veselje po pravom nej bilau, gda je človek mladi, je itak vesel. V srma-

Spejva tū rada (prva z lejve)

stvi smo živelj v držini. Starišje so me sploj sigurno meli. Ge sam pau telko pri lik nej mejla kak druge dekke. Ojdlasam po marofaj kak največ naši mladi. Mlada sam se oženila, prišla za snejau. Tri mlajše sam mejla, z možom sva se na svojo rokau trla pa sva etak na Židovi najšla eden ram na odajo, sva ga kúpila pa od 1975. leta tū živem. Mauž mi je že 14 lejt mrtev.»

- Nej tak dugo, ka sam z veseljem napamet vzela, ka ti tū spejvaš pri Korpičovi ženskaj. Kak si prišla do toga, kak se kaj počutiš v tauj skupini?

»Sploj me veselj, ka sam

leko nevzauča pri slovenski skupini. Veselj me društvo upokojencev, gde sam trnok rada. Zdjaj edno leto me je zaojldo takšo - morem

Ženske tū znamo kositi (Marija Bajzek tretja s prave)

povedati - velko poštenje, ka sam leko začnila spejvati s Korpičovimi ženskami. Tau je pa tak bilau, ka me je Rovatina Anuška eden den gor poiskala, pa me je prosila za tau „slūžbo“. Sploj rada spejvam, vej sam pa z G. Senika. Od tistega mau sam že s skupinov 17-krat nastopila. Pa ka mi je naj-

bole velko bilau, prvi nastop sam mejla v Šalovcaj. Te sam najoprvin doživela tau, kak so nas v Slovenij lepau sprejeli. Tak sam se čutila, liki bi med sestrami pa brati bila.»

- Vidim, da rejsan sploj poštuješ tvojo pevsko kompanijo. Vejsi si pa zamerkala vsakšij vaš nastop. Tome pa

ka spejvaš, je nej tak dosta cajta. Tebi je prva nej jalilo?

»Ge sem si s toga djala. Če rejsan so tū na Židovi bole

Vaugri, nas Slovencov je tūj dosta. Pa morem povedati, ka so tū stare šege tū skurok takše kak pri nas, vej smo pa skrajek. Že nistarna lejta nazaj so tūj tū organizirali vsefale. Fašenek, po fašenki ojditi, držali so tekmo za kositev pa kakše veške svetke

so meli, gde so iz Slovenije tū meli goste. Takšega reda sam ge bila napona tolmač. V tej prireditvaj sem pa vsigdar do šinjeki nut bila. Po fašenki sam ojdla, bila sam že cigan, ciganjica, fašenek, bila sam na miklaušovo Miklauš. Kosila sam tū, druga sam gratala, pa so mi za dar dali edno pravo porišče. Tak ka tūj na Židovi kaj takšega brez mene nega. Tau ne vzemi tak, ka bi se valila.»

- Prajla si, ka maš tri mlajše, ednoga sina pa dvej čerki. Sin pa edna čerka živeta tūj na Židovi, edna čerka pa se je v Slovensko ves oženila. Maš pa živlenskoga partnera (életárs) Mešič Laciya, s šterim sta že 8 lejt vkūper. Ka tvoji mlajši pa tvoj Laci na tau povejo, ka ti tak rada kaj takšega delaš?

»S tejm morem začniti, ka moja deca zna slovenski. Najmlajša, gda smo es prišli

na Židovo, je samo slovenski znala, vogrski nika nej. Pa gda kakše skupina, društvo - povejmo gasilci - pri dejo v ves iz Slovenije, nej samo name, liki mojga sina tū zovejo za tolmača. Z decov si med sebov tū slovenski gučimo.

Ka sam rejsan rada vsakšoj prireditvi, pa sam vsepovsedik tam, za tau se ne čemeri nej deca pa nej moj Laci tū nej. Slobaudno leko dem, kama škem. Škoda je samo tau, ka lejta ta letijo. Vala Baugi, ka mi zdravje dobro slūži. Pa se te ne šte tau, če na pevške vaje z biciklinom odim v varaš, zatok ka druge prilike nega, ne šte se, če mi za tau cajt trbej aldūvati. Vsigdar si premisslavam, pa tak pravim, ka bi sploj lepau bilau, če bi vsigdar tak bilau. Žau, nej tak bilau. Depa tau je usoda naše generacije.»

I. Barber

Človek se dosta more čemeriti

Moderne cajte živemo. Tehnika je razvita, gneden si leko sedemo v auto, pred računalnik, pred televizijo, ka bi pred nisternimi lejti nikak nej dali valati, če bi stoj kaj takšega samo povedo. Ljudje odijo po Mejseci, s fligari leječejo, v nistarni fabrikaj samo mašini opravljajo delo, človek je samo pazi.

Tak mislimo, ka ta moderna tehnika lepau slūži človeki. Šec-pec, notra zakapčnimo tau ali tisto pa je delo kreda. Ge sam v tejm nej tak gvūšna. Človek zatok vse ne dela automatično, gestejo stvari, ka sami moremo z našimi rokami na mesto djati. V naslovi pišem, ka se prej človek dosta more čemeriti. Tak je. Auto se nam tū pobunta, televizija pride na djalno, gnauk nejma kejpa, gnauk nej glasa. Etakšoga reda je vlečemo k majstrom, steri je popravijo ali nej.

Gestejo pa takše stvari tū, sterna nam čemere delajo, dapa bi malo smejšno bilau, če bi s takšim kama šli. Pomagaj si sam pa ti Baug tū pomore, pravi

pregovor. Etognauk sam doma spice (vžigalice) nūcala, no nej za kadenje, stejla sam smetje zažgati. Lepau sam si vse nalekla pa nauvo škatūlo spic naprej vzela.

Prvo vužgem. Vtrgnila se mi je. Primlem drugo, te klump, zamam sem ga čauvala, nika nej! Tretjo probam, ta se je vužgala pa je včasim vugasnila tū. Huj! Že so me čemerje meli. Te sam staučila po fajercajp pa ga vužgem, ga tiskam v smetje, te sam se pa zažgala. Ta sam ga oblisnila, začnem znauva vužigati spice. Ta deseta, ja. Ta je gorejla. Gda sam že ogenj mejla, sam cejlo kaštūlo v čemeraj nut lūčila. Pa ka mislite? Vse so se nagnauk vužgale, ranč tak kak moja „dobra“ vola.

Na drugi den sam nika pisala pa sam te naprej vzela štemplina pa koperte. Lepau vkūp vugnam svoja lejpa pisma, pa škem koperto zaprejtj. Ka mislite, se je zakellila? Na pameti ji nej bilau! Svojo lejpo pismo sam že vse vkūp zoslinila, dapa nej pa nej. Te sam naprej vzela

štemplin (znamko) pa ga škem gor zakeliti. Kak se etak tam mantram, štemplin je doj s koperte minau. Pa vejte, gde je bio? Na mojom prsti. Lepilo (ragasžto) sam nej najšla doma pa sam tam stala z mojav zoslinjanov kopertov pa štemplinom. Pa te mi je nika „doj spadnilo“. Gda sam mala bila, v šauli, sploj pa doma, če smo kaj steli doj zakeliti, smo šli po malo mele (moke), v melo vodau dali pa vkūpzmješali. Štemplin smo ozajek namazali pa ga gor prikellili. Nika se nej trbej bojati, ka bi doj spadno. Pa se ti ranč nej trbej sliniti. Zdjaj sam staučila v klejt, melo naprej! Mojo koperto ešče tisti nede mogo samo tak gor vtrgniti, steromi go pošiljam.

Tak trbej tebi moderna tehnika! Vej pa človek prej zatok nosi na šinjeki tau krauglo glavau, ka go včasim nūcati tū trbej.

I. B.

Krepak ladjen

Tak petnajset lejt tauma, ka nas je gnauk vleta v Andovci pred krčmauv sejdlu kaulak deset mladi. Skur vsakši večer smo vküpprišli pa smo malo pripovedjali, dočas nej kmica gratala. Té večer smo tú ranč tak sejdlu pa pripovedjali kak ovak. »*Tak sam se nadjo, ka se ranč djeniti ne vejm,*« pravi Djišarin Joži, gda gora stane s stomb, ka bi vömejno prazno posanco. »*Ti se žaurgaš, vej pa samo telko djejš kak edan maček,*« se je smejav Džürvin Karči. Od Džürvino-ga tau moramo vedeti, ka telko vej dješt kak edno guvedo. Na zajtrik trideset-štirideset dejk klobas, pau kile krüja pa pau litra mlejka gdakoli taspraši. Dostakrat še vnoči gorastane dješt. Njemi je najveško veseldje,

če se leko nadje. »*Če ti tak znaš dješt pa piti, te spij tisti gausti sirup (szörp), ka ga v torbi mam,*« pravi Karbin Joži. »*Samo tak ga nebom pijo,*« pravi Džürvin. »*Če se kaj stavimo, te ga spijem, ovak nej. Pau litra gausti sirup (szörp) je meni nika nej.*« »*Na, dobro, stavimo se,*« pravi Joži. »*Do biš liter vina, če ga spiješ, dapa če nej, te ti plačaš! Dobro?*« »*Vreda,*« pravi Džürvin.

Glaz goravtrno pa ga je že na lampu djau tö. Fartau je na gnauk vöpotegno. Sirup iz marlinščic se je vö iz glaža vlejko kak med, tak gausti je bijo. Gda je polonja vöspijo, te se je malo že mantrou. Nej sto sirup dola titi, kumar ga je požiro. Dapa za pet minut je glaž prazen biu. Iстина, ka

gda je slejdnje kaple požiro, te so ma že oči tak vöprišle od mantranja, kak če bi en vauz (kaule) vlejko. Dapa zato zmago. »*Vidite, ka je zato šlau!*« se je smejav Džürvin. »*Tau meni nika nej! Če bi trbelo, še dva bi spijo!*«

Nej minaulo več kak deset minutov, gda se Džürvin začno vtadjövati pa (h)lačin reman odpisjtjavati. »*Ka je, (h)lače te stiskavajo?*« se je smejav Karbin. »*Nej, saj mogo.*« Dapa drugo že nejmogo vözdjaklati, ka goraskočo pa proti sronjeku začno bežati. Prvin kak bi do dvera prišo, že (h)lače dole s sebe strgo. Dvera pa s špa-urom vred vövtargno.

Dvej vöri se je tam mantrou, mi smo pa od smeja pokali. Spodkar vrkar vse od njega

odišlo. Kavöjlo pa tak, kak jeseni djeleni šagau majo. Gda nazaj prišo, samo telko pravo vözmantrano: »*Tašo sam še nej probol!*« pa üšo domau.

Drügi den že kumar čako, naj Karbin Joži dolapride v bauto pa naj ma plače liter vina. Za pau vöra Joži prišo pa ma liter vina v roke dau. »*Nam nika ne daš?*« ga pita Kovačin Tibi. »*Dja sam se „mantrou“ za tau vino, nej vi,*« pa doladjau na stombe pri sebi. Gda notra üšo v krčmau po posanco, Kovačin potegno glaž pa skur dva decina vöspijo. Mi smo nej vedli, ka dela, samo te, gda nazaj na mesto vina, vodko vlejjo pa glaž vküppstrauso. Džürvin z velko posancov vöprišo pa si go puno nalejjo z vinov. Gda je z drugo posa-

ncov že tú spijo, te pravi: »*Tau vino niši taši špajnsi žmajma.*« »*Tau nišo nauvo vino, zato ti je špajnsno,*« smo ma prajli. »*Leko, ka zato, dapa sploj krepko vino je tau,*« pravi pa kuštava znauva vino. Nas je od smeja že čarvau bolelo. »*Ka se vi telko smejeta?*« pita Džürvin. »*Pa ka? Nataba,*« pravimo. »*Tak sam smejšan?*« »*Zdaj še nej, vej baudeš,*« pravi Kovačin. Pa rejsan, gnauk samo goraskočo za stanau odleto pa vse vöduu. Gda je blejdi nazaj prišo pa si na stumbe dola sejo ma Tupin Joška tak pravo: »*Vidiš, nej zaman, ka pravijo: Sto se s pamatjov, z močtjavau pa z ... tistim vali, je nauri človek.*«

Karči Holec

Ime v prgišči

Dva, šteriva se mata resnično radiva pa vidita, ka pašeta vküper, se oženita. Združuje njiva lübezen in sadovi lübezni so deca.

Tak sta se oženila tüdi Števek pa Ilona. Števekovi stariške so meli že napravleno lepo kučo, ali trbelo je ešče dosta v njej delati pa nared gemati, ka so te leko v njej živeli. Zato sta pravla, ka neta včasik mela decej.

Števek je odo v varaš v apoteko delat, Ilona pa je s taščov (anyós) in tastom (após) doma delala. Meli so malo živine v štali pa edno par svinj. Gda so meli že skoron kučo vse lepo napravleno, sta pravla, ka moreta meti deco, ovak ta stariva. Pa rejsan je gratalo, Ilona je bila noseča. Števek je tou povedo tüdi svojim pajdaškinjam tom v apoteki, pa so vsi že komaj čakali, ka se narodí. Števek bi rad meü pojba, kak skoron vsaki moški, celo če je tou bilo prvo dejte. Meseci so šli friško. Števek se je v varaš vozo s picikli-

nom, bilo je tou precí daleč, zato je domou šou samo vsakši petek, v nedelo večer ali v pondelek pa je šou nazaj. Tam je meü edno malo izo gorí vzeto, v šteroj je spau. Straj je meü za svojo ženo, da je bila že proti kraji noseča, naj doma nede kaj narobe. Gda sta bila z Ilonov vküper, sta si večkrat zgučavala, ka de deteti ime. Mogla sta meti ime za sina in (h)čer, zato ka inda sveta nej bila še takša znanos, ka bi lejko prlej poglednoli, ka mati v sebi nosí.

Dugo cajta sta vö iskala, ka data za imena. Števek je bole za dečka gučo ime, rad bi biu, če bi biu mali tú Števek. Ilona bi rajši kaj drugoga dala, ali je obečala, ka če de dečko, de tú Števek. Tüdi za deklüčno sta mela ime. Gda je bila že bole proti kraji noseča, je Števek tüdi v sredo prišo domou pa je te v četrtke vgojno s piciklinom šou nazaj v varaš. In rejsan je Ilona rodila, narodo se je dečko. Gda je babica gor napisala, je napisala, ka de

Števek. Stari Števek je prišo domou, srečen pa veseli, ka je dobo sina pa ka de meü njegovo ime. Mali pa se je narodo 11. novembra.

Stari Števek je par dni ostau doma pri ženi, te pa je šou nazaj v varaš v službo. Svojim sodelavcem je povedo, ka je dobo maloga Števeka.

Kak je pa navada, gda se dete rodi, idejo ženske dete gledat s pogaçami pa vinom. Na drugi den so Ilono prišli gledat sosidova Margit, pa da so si vse vö pogučali, so pitali, ka de deteti ime. Ilona je pravla ka Števek. Oni pa so pravli, ka so deteti nej dali dobro ime, ka si je mali prineso ime v prgišči. Ilona je pitala, ka bi pa te mogo biti. Margit so pravli, ka Martin, ka se je na martinovo narodo. Iloni se je tou ime bole vidlo, pa gda je babica drugi den prišla, je pravla, naj popravi ime na paperi, ka nede Števek, ka de Martin. Babica je popravila.

Te pa je v soboto Števek prišo domou iz službe pa njemi je Ilona pravla, ka so deteti dali

drügo ime, zato ka si je ime Martin prineso v prgišči. Števek je pito, što je tou pravo. Ilona njemi je raztomačila, on pa je biu preveč čemeren, zaka so ženske tou napravile. Pravo je, ka do njemi zdaj pravli v službi! Tüdi Iloni je nej bilo vseeno, zakoj je bougala Margit. Prišo je pondelek pa je Števek seu na piciklin, se pelo v varaš, ali nej je znau, kak naj pove ženskam, ka se je doma zgodilo. Vküp se je poubro pa je pravo: »*Naše ba-*

be so doma dete prekrstile, ka de Martin, zato ka se je 11. novembra, na Martinovo narodo.«

Vse sodelavke so njemi gratulejrale, ka je tou lepše. Njemi pa je tüdi lepše gratalo pa je ešče tisti den šou nazaj domou, se Iloni opravičo, naj nede čemerna, ka se je koriu. Mali Martin pa je lepou raso pa vsako leto na Martinovo praznuvo svoj rojstni pa imenden.

Marta Sever

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsak drugi četrtak ob 13.00 na

1. programu madžarske

televizije.

Naslednja oddaja bo v četrtak,

15. marca 2001.

Ponovitev v soboto, 17. marca,

ob 11.05, na 2. programu.

OTROŠKI

Kak sam vido svejt spod stola?

Prvo, ka se spominjam od svoji mladi lejt, je tou, ka sam se najraj špilo pod našim velikim stolom v künji. Tam sam se tak počüto, kak če bi tou biu moj mali ram, moj mali svejt, spod šteroga sam začo spoznavati velki svejt.

Küšüvanje

K nam domou je večkrat prišla naša mala sousedica. Bila je tak edno leto mlajša od mene. Prišla je ta v našo künjo, splezila na sto in gledala mojo mamo, kak kaj dela ali pa küja. Skur nika je nej gučala. Spistila je kakšo rejč vö iz sebe samo te, če jo je moja mama kaj pitala. Pa ške te je prajla samo ja ali pa nej.

- Pri vas doma ste vsi zdravi? jo je pitala moja mama.

- Ja, je potiuma prajla in ujckala svoje noge pod stolom.

- Za šolo ti je mama že vse küpila? jo je palik pitala za en čas.

pa enoga dneva li pitala.

- Ti se vejš küšüvati? je prajla tak nagnouk, ka sam se pozabo špilati. Gledo sam nekam ta daleč in kuman spravo vö iz sebe: *Aaaaaa, ge bi pa.*

Te pa, kak če bi se sipalo vö iz njé.

- Moja vekša sestra pa se je že küšüvala. Pa se je nej küšüvala, tak kak te küšne mama, liki se je küšüvala na lampe. Küšüvala pa se je s kovačnim Pištekom. Gda sam njiva zaodila tam za našim stüdencom, se je trno grdo korila z meuv. Odišla sam kouli rama in sam njiva gledala tadale. Njiva pa sta se küšüvala tadale, tü je zdaj vzela malo sape in kcuji tomi ške prajla, ge sam se ške tö nej küšüvala. Tak si brodim, ka je tou nej nika lagvoga.

Ne vejim, če je moja mama kaj čüla od toga najinoga guča ali nej. Vejim samo tou, ka me je pri obedü gledala z nekšim čüdnim smejom v očaj. Ge sam po obedü odišo ta nazaj pod sto. Brodo sam si. Šarika je prajla, ka je küšüvanje nej nika lagvoga. Kak pa te, ka se je njena sestra korila z njou? Trno me je mantralo, kak je zdaj s tem küšüvanjom, ka sam zvečer pito moja očo.

- Ata, ka je küšüvanje lagvo ali pa nej lagvo delo.

- Ge vejim, kak je s tem. Ti pa boš že gori prišo, če je lagvo ali nej, se je smijau, kak če bi ga stojšči geto po podplataj. Tak sam te čako ške neka debeli lejt, ka sam gori prišo, kak lipou se je küšüvati.

Miki

O slovenskem kulturnem prazniku

KOTIČEK

Slovinci, ki živimo na Madžarskem, v Porabju, se redno spominjamo na slovenski kulturni praznik. Tako je bilo tudi letos.

4. februarja smo v Slovenskem domu praznovali deseti rojstni dan slovenskega časopisa Porabje. Ob tej priložnosti je razložila glavna in odgovorna urednica Marijana Sukič, kako se je začelo delo uredništva in kakšne načrte imajo. Potem smo lahko spoznali knjigo Ferija Lainščka, Mislice. Predstava je bila zelo zanimiva. Lahko smo spoznali okoliščine nastanka in eno pravljičico iz knjige z naslovom Golobarjeva hči. Potem smo pogledali fotorazstavo Jožeta Kološe, na kateri smo videli moderne fotografije.

8. februarja smo praznovali 201. obletnico smrti največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. Te prireditve so se udeležili otroci iz

porabskih osnovnih šol. Nastopili so učenci osnovne šole Gornji Senik in dijaki gimnazije Monošter. Otroci osnovne šole iz Murske Sobotice so prikazali zgodbo Povodnega moža, gornjeseniški otroci pa so zaigrali eno veselo zgodbico.

Veseli me, da sem lahko bila na teh prireditvah.

Etelka Dončec
Gimnazija Monošter

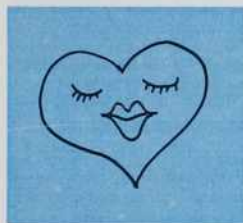
4. februarja je Zveza Slovencev pripravila v Slovenskem domu v Monoštru praznovanje ob slovenskem kulturnem prazniku. Program se je začel s pozdravnim govorom. Potem so predstavili knjigo Ferija Lainščka, Mislice. Pisatelj je pripovedoval, da je pravljičice slišal od očeta in matere. Časopis Porabje praznuje 10. obletnico. Urednica Marijana Sukič je povedala ne-

kaj besed o začetkih in načrtih. Na koncu so otvorili fotorazstavo Jožeta Kološe. V programu so nastopile še ljudske pevke iz Monoštra.

8. februarja je Državna slovenska samouprava organizirala prireditev za vse učence in dijake, ki se učimo slovenščino. V programu so nastopili učenci seniške in soboške osnovne šole ter dijakinje gornjeseniške gimnazije v Monoštru. Predsednik Martin Ropoš je pozdravil učence in učitelje. Lektorica Valerija Perger je govorila o pesniku Francetu Prešernu. Potem so učenci seniške šole in dijakinje gimnazije recitali pesmi. Soboška šola je predstavila Povodnega moža. Seniški učenci so zaključili program s pesmimi.

Andrea Pint

Gimnazija Monošter

- Nej, je Šarika tadale ujckala noge.

Bole porejci kak nad stolom je bila pri meni pod stolom. Pa je tam bila ške bole tiuma. Ge sam jo nika nej pito in una je nika nej povedala nazaj. Včasi je vzela v roke kakšo mojo špilo in jo prekladala es pa ta.

Te sam pa inouk v pamet vzeu, ka Šarika pride ta nut pod sto skur vsikši den. Vse la se je tam pri meni in bila ške bole tiuma. Pomalek sam gor prišo, ka me šké nika pitati.

Dapa, ge sam jo nej spitavo, ka jo mi ga. Te je

MLAŠEČI

F
A
S
E
N
E
K
V
VRTCU

NA
GORNJEM
SENIKU

KAUT

Za kusto repo pa za dugi len

Stara naša slovenska šega je, ka prej na fašenek mo-remo titi v krčmau pa ple-sati za kusto repo pa za dugi len. Repo eške pau-vajo naši ljudje, depa len več niške ne pauva. Na ha-sek je pa najbolje mladini, če se ne pozabijo stare še-ge pa če na leto samo gna-uk, depa čujejo od lena tü.

Na fašenski torek so na Gorenjom Seniki malo po staroj, malo po nauvoj še-gi držali fašenek. Pred podnevom je kaulag vrtca pa šaule že vse živo bilau. Velko pripravljanje je šlau. Deca se je naravnala v maškare pa s školnika-mi vred so šli v kulturni daum. Pa nej samo mlaj-šov pa školnikov bilau zavole. Starišje so tü prišli gledat tau veselo fešto, na

teltja, ka so v kulturnom daumi kumaj mesto meli. Videti je bilau, ka kak deca tak starišje so vöstanili. Lejpe pa prilične maske so meli tej najmenkši tak kak velka deca. Žirija je buma nej mejla leko delo zatok, ka so vsi dobri bili. Tak mali kak velki so not po-kazali vsefele »maštrije«

pa igre. Pa te so školnicke tü nej steli doj ostati. Vsi so se not napelali pa so edno igro nut pokazali, kak prej vcuj de pri pa-dari, pri doktorji, tačas ga čakajo. Naslov igre je pa biu: „Če je glava naura, tejlö dosta trpi“. Bilau je dosta smeja pa veselja, tüj pa tam bojazen, gda so

deco kakše čaralice pos-taršüvale.

Večer so pa te popravom, po staroj šegi pri Cifri zap-lesali za kusto repo pa za dugi len. Fašenski so tü nej falili.

I. Barber

Sarma/Nadenjena kapüsta/ Töltöttkáposzta

1 kg kapüste z beče, kapüstino listke, 2 lüka, rdeča paprika, fejfer, mela, oli, voda, 3 dl vrnjoga mlejka. Nadev (töltelék): 45 dkg küsamletoga mesa, 5-6 žlic rajsa, 2 djajci, 1 lük, sau, paprika, fejfer.

Nadev: Rejs v solenoj vodej do trifartale sküjamo, prece-dimo. Da je mrzeu, cüdejemo k semletomi mesej. Dvej cejli djajci nutvdarimo, solimo, papriciramo, fejframo. Na slej-dnje v žlici žirej eden cejli zosekani lük sprazimo pa cü masi zgraužamo. V küjane kapüstine listke nadenemo. V edno laboško dejemo eden red kisale kapüste, eden red kapüstini listkov z nadevom. Vrkar, na slejdnje kapüsto dejemo. Pomalek aj se küja, grauzati je nej slobaudno, samo trausiti. Telko vodé gorvlegemo, ka se pokrije.

Gda je meko, listke z mesom vözememo, kapüsto pa zafri-gamo z zosekani lükom. Dobro vküpmezšamo, pa njamo aj gorzavré. Listke z mesom nazaj dejemo, pa vrnje mlejko gorvlegemo.

Dober tek!

Hilda Čabai

NIKA ZA SMEJ...

Zebe ga

Franci etognauk, gda sta si z ženauv, Erzikov doj legla, etak pravi: »Zebe me, straš-no mi je mrzlo.« Erzika pa: »Naj se malo k tebi poteg-nem?«

Franci pa: »Nej, nej, bola aj me zebe.«

Anuško. Vej pa vsakši je tak držo od tebe, ka si sploj pre-brani.« Robert pa zdaj etak: »Vejš, gda sam spozno Anuš-ko, cejlak me je nauroga nar-edla, tak ka sam popravom zgübo pamet.«

»Pa te?« pita Pištak.

Robert pa: »Pa te, pa te... Te sam se brez pameti öženo.«

Oženjaniva sta?

Etognauk je Lujza v Varaš üšla, pa gda je vse obredila, ka je stejla, si je malo sedla v Lipi. Nej dugo pride kölnar-ca, Erzika pa go pita, ka bi pila. Ona pa zdaj etak pravi: »Meni je zdaj nej najbolje sila za piti. Liki kak tüj sedim, se mi strašno vidita tistiva mla-diva tam v kauti, steriva se tak sploj radiva mata. Poz-naš je? Leko, ka sta zakonski par?«

Kölnarca pa zdaj etak: »Vej pa obadva sta v zakoni, sa-mo ka vsakši v drugom.«

Brez pameti

Robert pa Pištak si etogna-uk malo sedeta v krčmej pa si pripovejmeta, gda Pištak etak pravi: »Ne bojčemeran, depa morem ti povedati, ka se vsakši čüdiva, kak je tau, ka si tak brž vzeo tvojo

I. Barber

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p. p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOLIDARNOST D. D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.